

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA ¹⁾

z dnia 2022 r.

w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej

Na podstawie art. 52b ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 poz. 916) zarządza się, co następuje:

§ 1. Wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej obejmują etap przygotowawczy oraz etap realizacji działań z zakresu gospodarki leśnej.

§ 2. 1. Właściciel lasu lub wyznaczona przez niego osoba w ramach etapu przygotowawczego:

- 1) planując działania z zakresu gospodarki leśnej uwzględnia potrzebę zachowania zróżnicowania faz rozwojowych drzewostanów w lesie, dla którego sporządza się plan urządzenia lasu, uproszony plan urządzenia lasu albo inwentaryzacja stanu lasu i w którym będą prowadzone te działania;
- 2) przed przystąpieniem do działań z zakresu gospodarki leśnej:
 - a) dokonuje przeglądu dostępnych danych w celu sprawdzenia występowania gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej „dyrektywą Rady 92/43/EWG”, oraz gatunków ptaków objętych ochroną lub potencjalnych miejsc ich występowania w lesie, w który będą prowadzone te działania,

¹⁾ Minister Klimatu i Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 27 października 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Klimatu i Środowiska (Dz. U. poz. 1949).

²⁾ Zmiany wymienionej dyrektywy zostały ogłoszone w Dz. Urz. WE L 305 z 08.11.1997, str. 42 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 3, Dz. Urz. UE L 284 z 31.10.2003, str. 1 – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 4, str. 447, Dz. Urz. UE L 363 z 20.12.2006, str. 368, Dz. Urz. UE L 218 z 23.08.2007, str. 15, Dz. Urz. UE L 158 z 10.06.2013, str. 193 oraz Dz. Urz. UE L 111 z 31.03.2021, str. 35.

- b) przeprowadza wizję terenową w lesie, w którym będą prowadzone te działania, w celu sprawdzenia występowania gatunków wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunków ptaków objętych ochroną lub potencjalnych miejsc ich występowania, w terminie nie wcześniejszym niż dwa tygodnie przed przystąpieniem do tych działań, przy czym, jeżeli właściciel lasu nie posiada co najmniej tytułu zawodowego licencjata, inżyniera albo równorzędnego potwierdzającego wykształcenie wyższe z zakresu nauk leśnych lub nauk biologicznych lub nie posiada minimum 2 letniego doświadczenia w zawodzie leśnika, lub nie posiada doświadczenia w zakresie wykonywania terenowych inwentaryzacji przyrodniczych, wizję terenową przeprowadza przy udziale osoby posiadającej takie wykształcenie lub doświadczenie,
- c) oznakowuje:
- drzewa dziuplaste oraz drzewa z gniazdami ptaków o średnicy powyżej 25 cm (gniazda wieloletnie) – przez naniesienie przy użyciu farby do znakowania drzew oznaczenia na pniu drzewa; oznaczenie należy pozostawić do samoistnego zaniku,
 - inne niż wskazane w tiret pierwsze stanowiska lęgowe ptaków (gniazda jednoroczne) – w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę działań z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić do zakończenia tych działań lub wyprowadzenia lęgu,
 - inne niż wskazane w tiret pierwsze i drugie stanowiska, na których występują gatunki wymienione w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunki ptaków objętych ochroną, w sposób zapewniający możliwość rozpoznania tych stanowisk przez wykonawcę działań z zakresu gospodarki leśnej; oznaczenie należy pozostawić do zakończenia tych działań.

2. Właściciel lasu może odstąpić:

- 1) od przeglądu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, jeżeli dysponuje danymi zebranymi w trakcie przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029), w tym prognozą oddziaływania na środowisko we fragmencie lasu planowanym do objęcia działaniami z zakresu gospodarki leśnej;

2) od oznakowania drzew dziuplastych w sposób, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. c tiret pierwsze, jeżeli w inny sposób zapewni możliwość rozpoznania tych drzew przez wykonawcę działań z zakresu gospodarki leśnej.

3. Przez potencjalne miejsce występowania gatunków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a i b, rozumie się lokalizacje, w których występowanie tych gatunków było stwierdzone na podstawie dostępnych danych i prawdopodobnie w danym miejscu ten gatunek występuje, natomiast jego obecność nie została stwierdzona w czasie dokonywania wizji terenowej, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b.

§ 3. Na etapie realizacji działań z zakresu gospodarki leśnej:

- 1) działania te nie mogą spowodować:
 - a) celowego chwytania i zabijania dziko występujących okazów gatunków zwierząt, o których mowa w załączniku IVa dyrektywy Rady 92/43/EWG, oraz celowego niszczenia lub wybierania jaj okazów tych gatunków,
 - b) celowego zrywania, zbierania, ścinania, wyrywania lub niszczenia dziko występujących okazów gatunków roślin, o których mowa w załączniku IVb dyrektywy Rady 92/43/EWG, w ich naturalnym zasięgu,
 - c) umyślnego zabijania gatunków ptaków objętych ochroną;
- 2) działania te należy prowadzić tak, aby:
 - a) uniknąć umyślnego płoszenia lub celowego niepokojenia zwierząt gatunków, o których mowa w załączniku IVa dyrektywy Rady 92/43/EWG, jak również gatunków ptaków objętych ochroną, jeżeli mogłoby to wpłynąć na zachowanie właściwego stanu ochrony gatunku tych ptaków;
 - b) uniknąć umyślnego niszczenia lub uszkodzenia gniazd i jaj gatunków ptaków objętych ochroną lub usuwania tych gniazd,
 - c) wypełniać obowiązki, o których mowa w art. 9 ust. 1, art. 13 ust. 1 i art. 14 ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 o lasach (Dz. U. z 2022 r. poz. 672);
- 3) nie niszczy się lub nie uszkadza zasiedlonych stanowisk rozrodczych, które zostały oznakowane podczas wizji terenowej, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. b.

§ 4. W celu zapewnienia ochrony gatunków określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w szczególności wymienionych w załączniku IV dyrektywy Rady 92/43/EWG, oraz gatunków ptaków objętych ochroną, stosuje się następujące działania z zakresu gospodarki leśnej:

- 1) martwe drzewa pozostawia się w celu zapewnienia ciągłości występowania martwego drewna; należy dążyć do osiągnięcia średniego poziomu około 3–5 martwych drzew w przeliczeniu na 1 ha powierzchni leśnej, pozostawiając w miarę możliwości drzewa o największym potencjale biocenotycznym, przy czym ilość pozostawionego martwego drewna nie może stwarzać:
 - a) zagrożenia pożarowego,
 - b) ryzyka masowego wystąpienia szkodliwych czynników biotycznych,
 - c) zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i mienia, z tym że w przypadku wystąpienia takiego zagrożenia należy pozostawić obalone martwe drzewa;
- 2) koryt cieków naturalnych nie wykorzystuje się do zrywki drewna;
- 3) w pasie o szerokości 10 metrów od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych należy pozostawiać:
 - a) zwalone pnie drzew,
 - b) podszyt,
 - c) duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom dostępu do wody oraz migracji zwierząt;
- 4) nie należy stosować rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych;
- 5) nie należy stosować cięć zupełnych w miejscach pamięci narodowej i kultu religijnego;
- 6) w miejscach, o których mowa w pkt 4, zaleca się pozostawianie stref buforowych lub ich tworzenie, w szczególności przez sadzenie krzewów w razie ich braku oraz pielęgnowanie lasu;
- 7) wszędzie tam, gdzie wymagają tego środki techniczne planowane do zastosowania przy pracach pielęgnacyjnych, a także podczas pozyskania i zrywki drewna, w drzewostanach wyznacza się szlaki operacyjne w postaci pasów powierzchni leśnej pozbawionej drzew i krzewów, których szerokość i rozmieszczenie umożliwiają prowadzenie prac z zakresu pielęgnowania lasu, pozyskania i zrywki drewna;
- 8) szlaki operacyjne należy projektować z wykorzystaniem istniejących już szlaków operacyjnych lub luk w drzewostanie, w odległości minimum 10 metrów od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych;
- 9) zaleca się zapewnienie udziału w drzewostanach drzew gatunków wczesnosukcesyjnych, w szczególności brzozy, osiki oraz wierzby iwy, w formie domieszek, w udziale dostosowanym do wymagań typów siedliskowych lasu oraz siedlisk przyrodniczych;

- 10) enklawy śródleśne, w tym polany i łąki, na których stwierdzono stanowiska gatunków chronionych związanych z terenami otwartymi, należy utrzymywać w nie pogorszonym stanie przez, w razie potrzeby, usuwanie drzew i krzewów oraz koszenie z usuwaniem biomasy;
- 11) wykonując odnowienia i zalesienia należy uwzględniać:
 - a) regionalne uwarunkowania przyrodnicze,
 - b) warunki siedliskowe i stan środowiska przyrodniczego,
 - c) lata dobrego urodzaju nasion;
- 12) przed wykonaniem prac związanych z użytkowaniem rębnym należy wybrać rodzaj cięć odpowiedni do planowanego sposobu odnowienia: naturalnego albo z sadzenia lub siewu;
- 13) odnowienie naturalne należy stosować w pierwszej kolejności tam, gdzie:
 - a) drzewostan macierzysty, z którego ma powstać samosiew, jest pełnowartościowy i składa się z gatunków, które są pożądane w tym samym miejscu,
 - b) warunki siedliskowe umożliwiają uzyskanie odnowienia naturalnego,
 - c) odnowienie to gwarantuje pokrycie powierzchni uprawy powyżej 50% oraz stabilność drzewostanu;
- 14) w uzasadnionych przypadkach zaleca się stosowanie rębni złożonych z wydłużonym okresem odnowienia;
- 15) w lasach użytkowanych rębiami zupełnymi pozostawia się co najmniej 5% powierzchni drzewostanów do naturalnego obumarcia przez pozostawianie biogrup na zrębach lub większych fragmentów drzewostanów przeznaczonych do użytkowania rębego, chyba że występują przesłanki, w szczególności duże zagrożenie ze strony organizmów szkodliwych, uzasadniające odstępianie od tego wymagania; ocenę spełnienia wymagania dokonuje się w cyklu 10 letnim dla drzewostanów objętych planem urządzenia lasu albo uproszczonym planem urządzenia lasu oraz w cyklu rocznym dla lasów, dla których nie sporządzono tych dokumentów;
- 16) zaleca się, aby pozostawiane biogrupy, o których mowa w pkt 15, obejmowały drzewa dziuplaste, drzewa z gniazdami wieloletnimi oraz inne żywe drzewa biocenotyczne, w tym drzewa należące do gatunków uznawanych za długowieczne, martwe drzewa wymienione w pkt 1, podmokłe mikrosiedliska lub inne struktury drzewostanu pełniące lokalnie istotne funkcje biocenotyczne;
- 17) w drzewostanach rębnych użytkowanych innymi sposobami cięć niż w pkt 15 pozostawia się 3–5 żywych drzew w przeliczeniu na 1 ha odnawianej powierzchni, przy czym zaleca

się ich grupowanie w ramach nieużytkowanych powierzchni, kierując się odpowiednio zaleceniami określonymi w pkt 16;

- 18) ochrona lasu powinna opierać się o zasadę integrowania metod biologicznych, chemicznych i mechanicznych, przy czym chemiczne metody ochrony lasu mogą być stosowane w szczególności w przypadku braku możliwości lub braku zasadności zastosowania innych metod; przy wyborze środków ochrony roślin należy kierować się bezpieczeństwem ludzi, zwierząt i środowiska;
- 19) jeżeli jest to możliwe, przy uwzględnieniu uwarunkowań gospodarczych, społecznych i kulturowych, zaleca się minimalizację działań związanych z pozyskaniem surowca drzewnego na siedliskach bagiennych lub rezygnację z tych działań.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Dyrektor Departamentu Prawnego

w Ministerstwie Klimatu

Anna Kosińska-Żywar

(- podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)